

S P R I E D U M S*Latvijas tautas vārdā*

Rīgā

2012.gada 30.janvārī

Administratīvā rajona tiesa

šādā sastāvā: tiesnese A.Reitupe,

piedaloties pieteicējai *M.B.*, atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes pilnvarotajai pārstāvei *M.Z.* un Veselības ministrijas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta pilnvarotajai pārstāvei *L.A.*, atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pamatojoties uz *M.B.* pieteikumu par Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes darbinieku faktiskās rīcības atzīšanu par prettiesisku, morālā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzinājumu, kā arī pienākuma uzlikšanu Veselības ministrijas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam izsniegt pieteicējai citāda satura izziņu un morālā kaitējuma atlīdzinājumu.

A p r a k s t o š ā d a ļ a

[1] 2008.gada 2.decembrī *M.B.* (turpmāk arī – pieteicēja) ar tūrisma aģentūru SIA „Relaks Tūre” noslēdza līgumu Nr.GER8RT13 par tūrisma atpūtas ceļojumu uz Bavāriju. 2008.gada 6.decembra rītā pieteicēja ieradās Dzirnavu un Satekles ielas stūrī, SIA „Neste Latvija” stāvlaukumā. Iekāpjot SIA „Relaks Tūre” autobusā, pieteicēja ieņēma vietu autobusa otrā stāva priekšējā rindā. Tūrisma grupas vadītājs *A.B.* vairākkārt aicināja pieteicēju pārsēsties citā vietā, līdz izsauca policijas darbiniekus un Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādi.

Pēc policijas darbinieku pieprasījuma pieteicēja izkāpa no autobusa un viņu pavadībā iekāpa Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā, ar kuru vēlāk nogādāta valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” uzņemšanas nodaļā.

[2] 2008.gada 9.decembrī pieteicēja vērsās Rīgas pilsētas Ātrās medicīnas palīdzības stacijā par izziņas sniegšanu.

Pēc pieteicējas pieprasījuma Rīgas pilsētas Ātrās medicīnas palīdzības stacija (pēc nosaukuma maiņas un turpmāk arī – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests) 2008.gada 9.decembrī izdeva izziņu Nr.41-1, kurā norādīts izsaukuma motīvs: „*psihiski slims, bez agresijas*”.

[3] 2009.gada 25.martā pieteicēja vērsās Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldē, ar lūgumu izvērtēt policijas darbinieku rīcību, norādot, ka policijas darbinieku rīcības rezultātā viņai nodarīts morāls kaitējums un mantiskie zaudējumi.

Atbildot uz pieteicējas iesniegumu, ar 2009.gada 30.aprīļa Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes priekšnieka lēmumu Nr.20/10/5-B/1219 (*lietas 1.sējuma 118.lapa*) pieteicējai atteikts atlīdzināt zaudējumus, norādot turpmāk minēto.

[3.1] Neapstiprinās pieteicējas apgalvojums, ka policijas darbinieki pielietojuši fizisko spēku, izvedot pieteicēju no autobusa, jo katrā gadījumā, kad policijas darbinieki pielieto fizisku spēku vai speciāldzekļus tiek veikts atbilstošs ieraksts, kā arī policijas darbinieki būtu rakstījuši dienesta ziņojumu, bet šādas informācijas nav. No pieteicējas puses nav iesniegti pierādījumi tam, ka fizisks spēks attiecībā pret pieteicēju tiktu pielietots. Policijas darbinieki saskaņā ar likumu „Par policiju” 10.pantu nodrošināja kārtību sabiedriskā transporta līdzeklī (tūrisma autobusā), pamatojoties uz minētā likuma 11.pantu, kurš uzliek papildpienākumu palīdzēt ārstniecības personām. Policijas darbinieku rīcības tiesiskumu izvērtējusi Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Inspekcijas nodaļa, nekonstatējot policijas darbinieku rīcībā pārkāpumus un pamatu saukšanai pie disciplinārās atbildības.

[3.2] Jautājums par pieteicējai nodarītajiem zaudējumiem (liegta iespēja saņemt tūrisma pakalpojumus) risināms ar SIA „Relaks Tūre” vadību, jo dienestus izsauca firmas darbinieks - grupas vadītājs. Konkrētajā gadījumā policijas darbinieki sniedza palīdzību ārstniecības personām. Norādījums par policijas darbinieku iesaistīšanos koruptīvajos darījumos ar SIA „Relaks Tūre” nav guvis apstiprinājumu.

[4] Atbildot uz pieteicējas 2009.gada 28.janvāra iesniegumu, ar Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas galvenā ārsta lēmumu (*lietas 1.sējuma 62. – 63.lapa*) izziņā norādītais izsaukuma motīvs atzīts par pareizu un noraidīts pieteicējas lūgums par zaudējumu atlīdzināšanu.

[5] 2009.gada 9.janvārī Administratīvajā rajona tiesā saņemts *M.B.* pieteikums un ar Administratīvās rajona tiesas tiesneses 2009.gada 1.septembra lēmumu ierosināta administratīvā lieta par Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes darbinieku faktisko rīcību, morālā kaitējuma un mantisko zaudējumu atlīdzību, kā arī pienākuma uzlikšanu Veselības ministrijas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam sniegt pieteicējai citāda satura izziņu.

Pieteikumā, tā papildinājumos un grozījumos (*lietas 1.sējuma 2. – 8., 97.- 98.lapa, 2.sējuma 67.lapa, 3.sējuma 53. - 54.lapa*) pieteicēja lūdz tiesu atzīt par prettiesisku Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes darbinieku faktisko rīcību un atlīdzināt pieteicējai mantisko un morālo kaitējumu Ls 5 500 apmērā, kā arī dzēst Rīgas pilsētas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas izziņā vārdus „*psihiski slims – bez agresijas*”.

Pieteikums, tā papildinājumi un grozījumi pamatoti ar šādiem argumentiem.

[5.1] Tā kā pieteicējai SIA „Relaks Tūre” darbinieki nebija snieguši informāciju par sēdvietas numuru autobusā, viņa ieņēma pirmo brīvo vietu, kura atradās autobusa otrā stāvā priekšējā rindā stūrī. Pēc neilga laika pie pieteicējas pienāca vairāki cilvēki un teica, ka šeit sēdēšot ģimene, lūdzot vietu atbrīvot. Pieteicēja vietu neatbrīvoja. Pēc kāda laika pienāca vīrietis, kurš stādījās priekšā kā tūristu grupas vadītājs un lūdza atbrīvot vietu.

Pieteicēja uzrādīja savu pasi un noslēgto līgumu, atteicās atbrīvot vietu. Grupas vadītājs palika neapmierināts un sāka pieteicēju ietekmēt, ar varu atņemt somu un mantas, pret ko pieteicēja iebilda un palika ieņemtajā vietā. Autobusā citas personas sāka viņu publiski izsmiet, atklāti ņirgāties.

Pēc brīža piebrauca Ātrās medicīniskās palīdzības mašīna. Autobusā iekāpa divi vīrieši un gribēja pieteicēju izvilkt ārā, teikdami, ka viņa esot slima. Pieteicēja atbildēja, ka jūtas labi un medicīnisko palīdzību nav saukusi, uzrādīja savu pasi un tūrisma pakalpojuma līgumu. Pieteicējai nav ļauts izkāpt no Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnas un pilnībā liegts paust savas pilsoņa tiesības izteikties, būt uzklausi un brīvi pārvietoties. Rīgas pilsētas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas darbinieki pieteicēju ar varu aizveda uz valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs”.

[5.2] Kad piebrauca policija, autobusā iekāpa trīs jauni puīši un prasīja pieteicējai izkāpt ārā no autobusa. Pieteicēja neizkāpa. Policijas darbinieki palika neapmierināti, un pieteicēju ar varu izvilka no autobusa un iegrūda Ātrās palīdzības mašīnā, apsūdzēja, ka viņa esot slima, nesniedzot nekādus paskaidrojumus. Policijas darbinieki nekādu administratīvo aktu uz vietas nesastādīja un pieteicēju par aizturēšanas iemeslu neinformēja.

Policijas darbinieki ar savu faktisko rīcību radīja apdraudējumu pieteicējas brīvībai, veselībai un tiesībām brīvi pārvietoties, kā arī saņemt tūrisma pakalpojumu.

[5.3] Pieteicēja lūdz piedzīt mantiskos zaudējumus Ls 2 500 apmērā, kas radušies valsts iestāžu darbinieku prettiesiskās faktiskās rīcības rezultātā. Tāpat pieteicēja lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3 000 apmērā par goda un cieņas aizskaršanu, brīvības ierobežošanu, pārkāpjot cilvēktiesības, par visiem uztraukumiem šīs lietas sakarā un sabojāto atvaļinājumu.

[5.4] 2008.gada 9.decembra izziņā Nr.41-1 norādītais izsaukuma motīvs „*psihiski slim, bez agresijas*” var traucēt pierādīt patiesību civilprocesā par pieteicējas veselības stāvokli notikuma vietā. Šāds ieraksts ir cilvēktiesību pārkāpums un izdarīts nepamatoti.

[6] Atbildētājs – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta Rīgas reģionālais centrs Administratīvajā rajona tiesā iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, norādot šādus argumentus.

[6.1] 2008.gada 6.decembrī plkst.06.27 Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienests saņēma izsaukumu pie 40 gadus vecas sievietes uz autobusu, kurš atradās uz Dzirnau un Satekles ielu krustojumā, Rīgā. Izsaukumu pieteica grupas vadītājs, kurš paziņoja, ka autobusā atrodas psihiski nelīdzsvarota persona ar izteiktas agresijas pazīmēm. Dispečere, atbilstoši izsaukumu pieņemšanas algoritmam, ņemot vērā, ka izsaukums bija pie pacienta uz ielas un netika sniegta informācija par fizisku agresiju, izsaukumu noformēja, kā steidzamu ar motīvu „*psihiski slim – bez agresijas*”. Dispečere izsaukumu pieņēma saskaņā ar tehnisko instrukciju pēc standartizēta algoritma, kurš paredzēts iekšējai lietošanai.

[6.2] Izsaukuma motīvs nav uzskatāms par pacientes veselības stāvokļa novērtējumu, tas satur tikai orientējošu informāciju, kas palīdz klasificēt izsaukumus pēc profiliem. Izsaukuma motīvs nekādi neietekmē pacientes klīnisko diagnozi, neietekmē tālāko izmeklēšanu un ārstēšanu, kā arī neaizskar konkrētā pacienta cieņu un godu.

Pēc pieteicējas pieprasījuma izdotajā Rīgas pilsētas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas 2008.gada 9.decembra izziņā Nr.41-1 norādīts tikai izsaukuma motīvs.

[6.3] Prasījums izdot izziņu ar pareizu ierakstu, dzēšot izziņas dokumentā vārdus „*psihiski slims – bez agresijas*” nevar tikt apmierināts, jo dienesta dokumentos jau esošas informācijas iznīcināšana vai labošana nav pieļaujama.

Ārstniecības likums, Fizisko personu datu aizsardzības likums un Informācijas atklātības likums garantē pacientei medicīniskajos dokumentos esošās informācijas neizpaušanu.

[7] Atbildētāja – Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde Administratīvajā rajona tiesā iesniegtajā paskaidrojumā pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, norādot šādus argumentus.

[7.1] 2008.gada 6.decembrī ap plkst.05.50 Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Operatīvā vadības biroja 1.nodaļa saņēma izsaukumu no tūristu autobusa grupas vadītāja uz Dzirnavu un Satekles ielu krustojumu, Rīgā. No izsaukuma izrietēja, ka autobusā atrodas persona, kuras uzvedība ir neadekvāta un ir nepieciešama policijas darbinieku palīdzība, lai personu izvestu no autobusa. Uz notikumu vietu tika nosūtīta Speciālo uzdevumu bataljona „Alfa” 522.ekipāža.

[7.2] Pie policijas darbiniekiem, kuri izbrauca uz notikuma vietu, vērsās Ātrās medicīniskās palīdzības ārsts *D.G.*, kurš informēja, ka autobusā sēž sieviete, ar kuru viņš jau stundu runājis un sievieti nepieciešams iesēdināt Ātrās medicīniskās palīdzības automašīnā, lai vestu uz Tvaika ielu. Policijas darbinieki pieejot pie pieteicējas, stādījās priekšā un lūdza viņu doties viņiem līdzī uz Ātrās medicīniskās palīdzības automašīnu. Policijas darbinieki, darbojās tikai pēc ārsta *D.G.* rīkojuma. Pieteicējai izskaidrots, ka, ja labprātīgi nesekos policijas darbiniekiem, var tikt pielietots fizisks spēks, pēc kā pieteicēja labprātīgi izkāpa no autobusa un policijas darbinieku pavadībā iekāpa Ātrās medicīniskās palīdzības automašīnā. Par notikušo tika ziņots Rīgas Latgales iecirkņa dežurantam. Dienesta ziņojumus par notikušo policijas darbinieki nerakstīja, jo fizisks spēks un speciāldzēkļi pielietoti netika.

[7.3] Pieteicēja pieteikumā norāda, ka policijas darbinieki ir nepamatoti pielietojuši fizisko spēku, izvedot viņu no autobusa, taču pieteicējas iesnieguma izskatīšanas laikā Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde neguva apstiprinājumu šim apgalvojumam. 2009.gada 2.aprīlī tika pabeigta dienesta pārbaude un atzinumā norādīts, ka Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde Patruļpolicijas pārvaldes Sevišķi svarīgo uzdevumu bataljona „Alfa” darbinieku rīcībā nav saskatāmas disciplinārpārkāpuma pazīmes.

[8] Tiesas sēdē pieteicēja uzturēja iesniegto pieteikumu, pamatojoties uz tajā norādītajiem argumentiem. Papildus paskaidrojot, ka policijas darbinieki nav stādījušies priekšā un neko pieteicējai nav jautājuši, tikai izskaidrojuši, ka, ja pieteicēja nekāps ārā, viņu izvedīs piespiedu kārtā. Prasība bija kategoriska. Pieteicēja bija spiesta izkāpt, viens policijas darbinieks gājis pa priekšu pieteicējai un otrs - aiz muguras. Uz pieteicēju policijas darbiniekiem norādīja *A.B.*, aizskarot pieteicējas cilvēktiesības.

Ārsts *D.G.* runājis ar *A.B.*, bet ar policijas darbiniekiem nav runājis. Ārsts nav prasījis pieteicējai izkāpt no autobusa, to pieprasīja policijas darbinieki. *D.G.* norādīja *A.B.*, ka pieteicēju ar varu no autobusa neizvedīs, un atsaucās uz *A.B.* teikto, ka pieteicēja traucē

grupai izbraukt ceļojumā. Pieteicēja apstiprina, ka *A.B.* vēlējās panākt, lai viņu no autobusa izsēdinātu.

Policijas un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta rīcības rezultātā pieteicējai nodarīts morāls un personisks kaitējums. Notikušais radījis pieteicējai smagus pārdzīvojumus, jo Ziemassvētku laikā pieteicēja bija noskaņojusies atpūsties. Pārdzīvotais radīja apdraudējumu pieteicējas dzīvībai. Nogādāšana uz psihiatrijas slimnīcu ir ļoti liels pārdzīvojums. Pieteicējai bija jāņem papildatvaļinājums, lai atgūtos no pārdzīvojumiem.

Izziņā norādītās informācijas dēļ pieteicēju nevēlas uzklaust neviena iestāde. Ir pārkāptas pieteicējas cilvēktiesības, jo nevar dokumentos rakstīt, ka cilvēks ir psihiski slimš, šāds ieraksts pieteicējai rada dažādas sekas. Pieteicēja ir aizvainota ar ārsta lēmumu, ka viņa ir psihiski slima. SIA „Relaks Tūre” pārstāvji uzskata, ka pieteicēja ir slima, jo tas norādīts Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izziņā. Civilprasību pieteicēja nav cēlusi.

[9] Atbildētājas – Valsts policijas Rīgas reģiona pārvalde pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, minot rakstveida paskaidrojumā norādītos argumentus. Papildus paskaidrojot, ka tieši Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ārsts norādīja, ka autobusā atrodas persona, ar kuru saruna notiek jau stundu, jo tā atsakās izkāpt ārā no autobusa. Policijas darbinieki, iekāpjot autobusā, izskaidroja, kas viņi ir, stādījās priekšā un lūdza labprātīgi izkāpt, pretējā gadījumā nāksies izvest ārā. Pieteicēja piekrita un labprātīgi izkāpa. Lietas iztiesāšanas laikā ir apstiprinājies, ka policijas darbinieki pret pieteicēju spēku nav pielietojuši. Uzsver, ka policijas darbinieki rīkojušies pēc ārsta *D.G.* norādījuma.

[10] Atbildētāja – Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta pilnvarotā pārstāve tiesas sēdē pieteikumu neatzina, minot rakstveida paskaidrojumā norādītos argumentus. Papildus paskaidroja, ka izpildot izsaukumu, Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbinieki rīkojās atbilstoši normatīviem, ko apliecina arī ārstu uzstādītā medicīniskā darba diagnoze, kas tiek uzstādīta bez dažādiem klīniskiem izmeklējumiem.

Atbilstoši notikuma brīdī esošajiem normatīvajiem aktiem, nebija pieļaujams atstāt pieteicēju bezpalīdzības stāvoklī sabiedriskā vietā, jo šādā emocionālā uzbudinājuma stāvoklī pacients var būt apdraudēts. Pieteicēja neiebilda ārsta apskatei.

Informāciju par brigādi policijas darbinieki ieguva jau pēc pieteicējas izvešanas no autobusa.

[11] Tiesas sēdē tika nopratināti liecinieki *A.B.*, *A.K.*, *D.G.*, *J.K.*, *A.M.*, *R.M.*, *I.A.*, *A.V.*, *S.V.*, *B.K.*, *E.L.*, *M.E.* un *I.Š.*

Motīvu daļa

[12] Vispusīgi un objektīvi izvērtējusi lietas materiālus, pārbaudījusi lietā esošos pierādījumus, uzklauzījusi tiesas sēdē procesa dalībnieku paskaidrojumus, tiesa atzīst, ka pieteikums ir apmierināms daļā.

[13] Izvērtējot lietas materiālus, tiesa konstatē turpmāk minētos faktiskos apstākļus.

[13.1] 2008.gada 6.decembrī plkst.06.27 SIA „Relaks Tūre” tūristu grupas vadītājs *A.B.* pieteica Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijai izsaukumu uz Dzirnavu un

Satekles ielu krustojumu, degvielas uzpildes staciju „Neste”, autobuss. Izsaucējs norādīja: „(..) *Viņai ir kaut kāda nervu lēkme, mani par to jau brīdināja, uzbudinājums vai kaut kas tamlīdzīgs. Neadekvāta rīcība, neadekvāta runa. Mums ir sešu dienu brauciens un mēs ar viņu vispār nevaram braukt. (..) Viņu sauc M.B. (..) Viņa terorizē visu grupu. Es esmu grupas vadītājs un es ar viņu nespēju vienkārši tikt galā (..) Mēs nekur nevaram braukt.*” (lietas 1.sējuma 73. - 74.lapa).

[13.2] 2008.gada 6.decembrī plkst.06.27 Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijā reģistrēts izsaukums Nr.772 (lietas 1.sējuma 79.lapa), kas pieņemts pēc adreses: Dzirnau iela/Satekles iela, Nestes b/t autobusā pie M.B. Reģistrēts izsaukuma motīvs: „*psihiski slima - bez agresijas*”.

Izsaukums pieņemts: plkst.06.27; nodots brigādei: plkst.06.27; ierašanās adresē: plkst.06.40; ierašanās pie slimnieka: plkst.06.42; transportēšanas sākums: plkst.07.05.

[13.3] 2008.gada 6.decembrī plkst.06.45 tūrisma firmas SIA „Relaks Tūre” grupas vadītājs A.B. ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Centrālā sakaru punkta starpniecību savienots ar Rīgas reģiona pārvaldes Operatīvās vadības biroja darbinieci, kura A.B. savienojusi ar Rīgas Latgales iecirkņa dežurantu. Sarunā A.B. norāda: „*es esmu grupas vadītājs braucienam uz Vāciju, un man ir grupā viena persona, kura nepakļaujas jau no rīta izbraucot, maniem rīkojumiem. Es jau esmu izsaucis neatliekamo medicīnisko palīdzību, ka psihiski nelīdzsvarota, viņi var apliecināt, ka cilvēks ir agresīvs un nelīdzsvarots. Mēs visa grupa nespējam izbraukt, un šo cilvēku vajadzētu kaut kādā veidā no autobusa dabūt ārā. Ja, tieši tā. Šeit stāv blakus ātrā palīdzība, viņi tiešām konstatē, ka psihiski nelīdzsvarota (..) Atrodamies pie Nestes benzīntanka. Tas ir Satekles un Dzirnau ielas stūris.*”.

Uz notikuma vietu nosūtīta Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Speciālo uzdevumu bataljons „Alfa” 522.ekipāža (lietas 2.sējuma 38. – 40.lapa).

[13.4] 2008.gada 6.decembrī plkst.06.50 Speciālo uzdevumu bataljona „Alfa” 522.ekipāža (A.M. un R.M.) saņēmuši izsaukumu uz Dzirnau un Satekles ielu krustojumu, jo nepieciešama palīdzība Ātrās medicīniskās palīdzības brigādei Nr.35. Norādītajā vietā autobusā atradusies psihiski nelīdzsvarota sieviete, kuras personību nav bijis iespējams noskaidrot. Sieviete nodota ārsta D.G. rīcībā (lietas 2.sējuma 46. – 47.lapa).

[13.5] 2008.gada 15.decembrī pieteicēja vērsās Veselības inspekcijā tostarp ar lūgumu (lietas 1.sējuma 33.lapa) izvērtēt Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas izsniegto izziņu Nr.41-1, kurā norādīts izsaukuma motīvs: „*psihiski slims - bez agresijas*”.

[13.6] 2009.gada 29.janvāra Veselības inspekcijai sniegtajā paskaidrojumā Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas ārsts psihiatrs D.G. norāda (lietas 1.sējuma 66. – 67.lapa), ka 2008.gada 6.decembrī saņemts izsaukums Nr.772 uz Dzirnau un Satekles ielu krustojumu Nestes benzīntanka teritorijā, slimniece autobusā. Atbraucot uz adresi plkst.06.40, konstatēts, ka Neatliekamo medicīnisko palīdzību izsauca tūristu grupas vadītājs, kurš apgalvoja, ka sieviete iesēdusies viņa vietā autobusa priekšā pirmajā rindā un nav pierunājama pārsēsties. Autobusa brauciens bija aizkavējies par 40 minūtēm.

Paciente M.B. atradās autobusā 2.stāvā, sēdēja pašā priekšā, grupas vadītāja vietā. Pacientei jautājis, kas noticis, uz ko viņa atbildēja, ka esot samaksājusi, ir līgums, kur

gribot, tur arī sēžot, un šeit nav rakstīts, ka ir grupas vadītāja vieta, un nav uzrādījis apliecību, ka ir grupas vadītājs. Grupas vadītājam teicis, ka neko nevar palīdzēt, fizisku spēku nepielietos. Grupas vadītājs izsauca policiju. Policija pacienti no autobusa ar spēka pielietošanu nogādāja Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta mašīnā. Ar slimnieci vēlreiz mēģinājis runāt. Diagnozes uzstādītas kā iespējamās, jo saskatījis, ka pacientei ir adaptācijas grūtības, domāšana formāla un nekritiska, nespēja saprast, kas notiek ar ceļojumu un, ka tiek aizkavēta autobusa atiešana, paciente nespēja loģiski domāt, bija nemierīga. Saskatījis pacientei afektīvus traucējumus. Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta rīkojums paredz, ka, ja pacients atrodas uz ielas, viņš jānogādā slimnīcā, neatkarīgi no diagnozes smaguma, lai precizētu diagnozi.

[13.7] 2009.gada 23.februāra Veselības inspekcijas atzinumā Nr.1182/138/4.3-1; B-4028/36-6-1467 (*lietas 1.sējuma 72. – 80.lapa*) konstatēts turpmāk minētais:

1) kā izsaukuma motīvu Neatliekamās medicīniskās palīdzības vecākā dežurante *N.M.* pamatoti norādījusi „*psihiski slims - bez agresijas*”. Izsaukuma motīvs nav uzskatāms par klīnisku diagnozi;

2) Neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes vadītājs ārsts psihiatrs *D.G.*, izvērtējot pacientes *M.B.* psihisko stāvokli, konstatē - „*domāšana neloģiska, paraloģiska, paciente nekritiska*”, kas nav objektīvi pamatoti un uzskatāms par neatbilstošu pacientes psihiskajam stāvoklim. Nav indikācijas pacientes neatliekamai nogādāšanai uz valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” uzņemšanas nodaļu;

3) ārsts psihiatrs *D.G.*, izvērtējot *M.B.* psihisko stāvokli, nav konstatējis tādu psihiskus un uzvedības traucējumus, kas apdraudētu pacientes vai apkārtējo drošību (kuri paredz pacienta stacionēšanu psihiatriskā stacionārā pret pacienta gribu, atbilstoši Ārstniecības likuma 68. pantam), bet pieņemot lēmumu par pacientes nogādāšanu psihiatriskā stacionārā, pieļāvis medicīniskās aprūpes pārkāpumu, atbilstoši Ārstniecības likuma 37.panta pirmajai daļai;

4) valsts SIA „Rīgas psihiatrijas un narkoloģijas centrs” ārste psihiatre *Z.T.* nav pieļāvusi *M.B.* medicīniskās aprūpes pārkāpumu. Viņa pacientes psihisko stāvokli novērtē kā adaptācijas traucējumus, ko izraisījusi konfliktsituācija autobusā un pamatoti konstatē, ka nav pamata stacionēšanai psihiatriskā stacionārā.

Atzinums nav pārsūdzēts un ir stājies spēkā.

[13.8] 2009.gada 27.februārī sastādīts administratīvā pārkāpuma protokols Nr.FE001506 (*lietas 1.sējuma 87. – 89.lapa*) un ar 2009.gada 27.februāra Veselības inspekcijas lēmumu administratīvā pārkāpuma lietā Nr.H26 AL001536 (*lietas 1.sējuma 84. – 85.lapa*) *D.G.* saukts pie administratīvās atbildības, pamatojoties uz Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa 45.¹panta pirmo daļu (par medicīnisko atzinumu sniegšanas, ekspertīzes (izņemot darbnespējas ekspertīzi) vai veselības aprūpes pārkāpumiem). Lēmums stājies spēkā.

[13.9] 2009.gada 31.marta Speciālā uzdevumu bataljona „Alfa” jaunākā inspektora seržanta *A.M.* paskaidrojumā (*lietas 2.sējuma 44.lapa*) norādīts, ka no 2008.gada 5.decembra plkst.08.00 līdz 6.decembra plkst.08.00 pildījis dienesta pienākumus 522.ekipāžas sastāvā kopā ar *R.M.*. 2008.gada 6.decembrī ap plkst.06.50 no Rīgas reģiona pārvaldes Latgales iecirkņa dežuranta saņēmuši informāciju, ka Rīgā, Dzirnāvu un Satekles

ielu krustojumā atrodas pasažieru autobuss un tur nepieciešama palīdzība Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādei. Kad policijas darbinieki ieradušies izsaukuma vietā, pie viņiem pienācis Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ārsts *D.G.* un paskaidrojis, ka autobusā atrodas sieviete, ar kuru viņš jau stundu veicis pārrunas, sievieti vajadzētu iesēdināt Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā, lai nogādātu Rīgā, Tvaika ielā 2. Sieviete sēžot autobusa otrajā stāvā, priekšējās sēdvietās. *A.M.*, pieejot pie norādītās sievietes, nosaucis dienesta vietu, uzvārdu, lūdzis sievieti doties līdzī uz Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnu, jo to lūdz ārsts *D.G.* Sieviete uz vairākkārtējiem policijas darbinieku lūgumiem doties līdzī atteicās, bet uzvedās mierīgi. Sieviete tika izskaidrots, ka, ja viņa nepakļausies policijas darbinieku prasībai, viņi būs spiesti pielietot fizisku spēku, lai izvestu viņu no autobusa. Arī autobusā esošie pasažieri apstiprināja, ka viņi ir dzirdējuši policijas darbinieku brīdinājumu par fiziska spēka pielietošanu. Sieviete, kā vēlāk noskaidrojās - *M.B.*, paskaidrojusi, ka iešot pati, paņēmusi savu somu un policijas darbinieku pavadībā izkāpusi no autobusa un iekāpusi Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā. Policijas darbinieki sievieti pavadījuši, tai sekojot. *D.G.* policijas darbiniekiem paskaidrojis, ka viņu palīdzība vairs nav nepieciešama. Par notikušo *A.M.* ziņojis Rīgas Latgales iecirkņa dežurāntam, un konkrēti, ka sieviete nodota Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes rīcībā; policijas palīdzība vairs nav nepieciešama. *A.M.* dienesta ziņojumu par notikušo nav rakstījis, jo fizisku spēku un speciāldzēklus pret *M.B.* nav pielietojis.

[13.10] 2009.gada 31.marta Speciālā uzdevumu bataljona „Alfa” jaunākā inspektora virsseržanta *R.M.* (*lietas 2.sējuma 44.lapa*) paskaidrojumā norādīts, ka no 2008.gada 5.decembra plkst.08.00 līdz 6.decembra plkst.08.00 pildījis dienesta pienākumus 522.ekipāžas sastāvā. 2008.gada 6.decembrī ap plkst.06.50 no Rīgas reģiona pārvaldes Latgales iecirkņa dežuranta saņēmuši informāciju, ka Rīgā, Dzirnāvu un Satekles ielu krustojumā atrodas pasažieru autobuss un nepieciešama palīdzība Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādei. Ierodoties izsaukuma vietā, pie policijas darbiniekiem vērsās Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ārsts *D.G.*, paskaidrojot, ka autobusā atrodas sieviete, kura uzvedas neadekvāti un tūristu grupas vadītājs atsakās ar viņu izbraukt, tāpēc izsaukta Neatliekamās medicīniskā palīdzība. *D.G.* norādījis, ka jau stundu mēģina pierunāt sievieti izkāpt, taču viņa atsakās. Ar norādīto sievieti (kā vēlāk noskaidrots – *M.B.*) kādas 10 minūtes veiktas pārrunas, sieviete norādīja, ka ārsta palīdzība viņai nav vajadzīga un viņa atsakās izkāpt. Sieviete tika izskaidrots, ja viņa nepakļausies policijas darbinieku prasībai, viņi būs spiesti pielietot fizisku spēku, lai izvestu viņu no autobusa. Arī autobusā esošie pasažieri apstiprināja, ka viņi ir dzirdējuši policijas darbinieku brīdinājumu. Policijas darbinieki sievieti pavadījuši, tai sekojot. *D.G.* policijas darbiniekiem paskaidrojis, ka policijas darbinieku palīdzība vairs nav nepieciešama.

[13.11] 2009.gada 2.aprīļa Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Dienesta pārbaudes atzinumā (*lietas 2.sējuma 49. – 54.lapa*) secināts, ka Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Speciālo uzdevumu bataljona „Alfa” policijas darbinieku - jaunāko inspektoru virsseržanta *R.M.* un seržanta *A.M.* rīcībā nav saskatāmas disciplinārpārkāpuma pazīmes.

[13.12] 2009.gada 26.maija paskaidrojumā *B.K.* norādīja (*lietas 2.sējuma 136. – 137.lapa*), ka 2008.gada 6.decembrī tūrisma firmai „Relaks Tūre“ bija jādodas braucienā ar autobusu uz Bavāriju. Brauciens bija paredzēts plkst.06.00. Sieviete, ar kuru vēlāk izraisījās konflikts, bija ieradies agrāk un ieņēmusi vietu tūlīt aiz autobusa vadītāja. Šī vieta bija rezervēta citiem cilvēkiem. Grupas vadītājs sievietei centās paskaidrot, ka sievietei jāsež savā vietā. Sieviete uzstāja, ka viņa ir ieradies pirmā un ieņēmusi šo vietu, tādēļ arī šajā vietā paliks. Grupas vadītājs *A.B.* ar sievieti runāja korekti. Pēc kādām 15 – 20 minūtēm pienāca grupas vadītājs, atvainojās un sacījis, ka risina konfliktu, kā rezultātā izbraukšana kavējās, jo kāda sieviete apsēdusies nepareizajā vietā. Pēc kāda laika ieradās Ātrās medicīniskās palīdzības brigāde, kuras ārsts – psihiatrs iekāpa autobusā, apsēdās sievietei blakus un uzsāka pārrunas. Ārsts aicināja sievieti izkāpt no autobusa un iekāpt Ātrās palīdzības automašīnā. Sieviete uzvedās neadekvāti situācijai, atteicās atstāt vietu, apgalvoja, ka viņai ir 4 augstākās izglītības utt. Pēc kāda laika atbrauca policijas darbinieki, iekāpa autobusā un uzsāka sarunu. Policijas darbinieki ar sievieti runāja diezgan ilgi, kādas 20 minūtes. Saruna bija mierīga, bez kliegšanas. Policijas darbinieki pret sievieti fizisku spēku nepielietoja, nerāva aiz rokām, neturēja. Pēc sarunas sieviete tomēr labprātīgi izkāpa no autobusa un pati iekāpa Ātrās palīdzības automašīnā. Neviena sievieti negrūda.

[13.13] 2009.gada 27.maija paskaidrojumā *E.L.* (*lietas 2.sējuma 138. - 139.lapa*) norāda, ka 2008.gada 6.decembrī ar tūrisma firmu „Relaks Tūre“ devusies uz Bavāriju. Piesakoties braucienam, tiek saskaņotas sēdvietas autobusā, plāns glabājas tūrisma firmā. *M.B.* bija ieņēmusi sēdvietu pirmajās rindās autobusa priekšpusē un atteicās tās atstāt. Šī sieviete braucienam bija pieteikusies pēdējā brīdī. Vietas, kuras viņa aizņēma, bija paredzētas četru cilvēku ģimenei. Skandāls izcēlās starp *M.B.* un grupas vadītāju. *M.B.* uzvedās neadekvāti, kas liecināja par veselības vai uzvedības problēmām. Sarunas starp Neatliekamās medicīniskās palīdzības darbinieku un *M.B.* bija klusas un īsas. Kad atbrauca policija, nekāda skandāla nebija. Neko tādu, kas norādītu uz policijas darbinieku nekorekturmu, *E.L.* neredzēja un nedzirdēja. *M.B.* neviens ar varu no autobusa neizveda.

[13.14] *A.B.* paskaidrojumā Rīgas Latgales iecirknim (*lietas 2.sējuma 37.lapa*) norādīts, ka par 2008.gada 6.decembra notikumu paskaidro, ka strādājis tūrisma firmā SIA „Relaks Tūre” par grupu pavadoni – gidu. 2008.gada 6.decembrī bija plānots tūrisma brauciens uz Bavāriju. Brauciena dalībniekiem bija norunāta tikšanās un vietu ieņemšana autobusā degvielas uzpildes stacijā „Neste” Dzirnau un Satekles ielu stūrī. Tā kā jau iepriekš saņemta ofīsa darbinieku sagatavotā tūristu sēdvietu izvietojuma shēma autobusā, pierēģistrējot ieradušos tūristus, konstatējis, ka *M.B.* ieņēmusi citam tūrismam rezervēto sēdvietu. Mēģinot *M.B.* paskaidrot, ka viņas sēdvietas saskaņā ar shēmu ir citur, viņa reaģēja ļoti agresīvi: skaļi kliedzot izteica nepamatotas pretenzijas. Uz atkārtotiem lūgumiem uzrādīt ceļojuma līgumu, kā arī pasi, lūgumu ignorēja, atbildot ar pretjautājumu: „*kas vispār tu tāds te esi?!*”. Mēģinājis piedāvāt *M.B.* citas brīvas sēdvietas, uz ko *M.B.* atbildēja, ka viņas ceļojuma līgumā nav rakstīts, kur viņai jāsež un viņa varot sēdēt, kur grib. Tā kā situācija izvērtās nekontrolējama un *M.B.* rīkojās neadekvāti, *A.B.* un pārējiem grupas dalībniekiem radās aizdomas par *M.B.* garīgo nelīdzsvarotību. Sakarā ar to izsaucis Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, kurš ieradās ap plkst.06.35 – 06.45, kā arī policiju, kas palīdzēja *M.B.* pārsēdināt no tūristu autobusa Neatliekamās medicīniskās

palīdzības automašīnā. Par doto faktu tika sastādīts akts un iesniegts SIA „Relaks Tūre” direktoram.

[13.15] 2009.gada 9.decembra Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas izziņā Nr.41-1 (*lietas 1.sējuma 10.lapa*) norādīts, ka 2008.gada 6.decembrī Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijā reģistrēts izsaukums Nr.772, kas pieņemts plkst.06.27 pēc adreses: Dzirnāvu iela/Satekles iela, Nestes b/t autobusā pie M.B. Izsaukuma motīvs: „*psihiski slima - bez agresijas*”.

[13.16] Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas ārstu komisija par 2008.gada 6.decembra izsaukuma Nr.772 izpildes apstākļiem sastādīja pārbaudes aktu (*lietas 1.sējuma 145. – 148.lapa*).

[13.17] Tiesas sēdē liecinieks A.B. liecināja (*lietas 2.sējuma 177. – 180.lapa*), ka 2008.gada 2.decembrī ap plkst.06.00 autobusā sākusies vietu ieņemšana saskaņā ar shēmu. Pieteicēja bija apsēdusies vietā, kur bija paredzēts sēdēt ģimenei vai četru cilvēku kompānijai. Šīs vietas bija rezervētas. Piedāvājis pieteicējai citu vietu, arī tādu, kur divas brīvas vietas un blakus neviens nesēž, bet viņa atteikusies. Arī četru cilvēku kompānija palikusi pie sava viedokļa. Sarunas ar pieteicēju risinājušās kādas 20-25 minūtes. Izbraukšana bija paredzēta plkst.06.00, bija apmēram plkst.06.20, kad cilvēki autobusā pieprasījuši, lai tiek izsaukta policija. A.B. izsaucis pašvaldības policiju, kura ļoti ātri atbraukusi. Policijai izskaidrojis situāciju, t.i., ka viņš ir grupas vadītājs un viņam ir jānodrošina ceļojumu programma, ka plkst.06.00 paredzēta izbraukšana, bet nav varējis atrast kompromisu par sēdvietām. Atceras, ka pieteicēja teikusi, ka līgumā nav rakstīts, kurā vietā viņai tieši jāsež. A.B. pirmais iekāpis autobusā, un norādījis policistiem uz pieteicēju. Policija iekāpusi autobusā un veikusi pārrunas. Policijas darbinieku sarunu ar pieteicēju nevar atstāstīt. Policisti pret pieteicēju spēku nav pielietojuši, pieteicēja pati iekāpusi Ātrās medicīniskās palīdzības mašīnā.

[13.18] Tiesas sēdē liecinieks A.K. (Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnas vadītājs) liecināja (*lietas 2.sējuma 177. – 180.lapa*), ka divi policisti pieteicēju aiz rokas pieveduši pie Ātrās medicīniskās palīdzības mašīnas. Kad piebraukuši, policija vēl nebija ieradusies. Sēdējis automašīnā. Ārsts aizgājis uz autobusu, kur atradies kādas 10-15 minūtes.

[13.19] Tiesas sēdē liecinieks D.G. liecināja (*lietas 2.sējuma 177. – 180.lapa*), ka tūristu grupas vadītājs izskaidrojis, ka autobusā atrodas sieviete, kura negrib pārsēsties uz citu vietu. D.G. iekāpis autobusā, pieteicēja sēdējusi pašā priekšā. Pieteicēja paskaidrojusi, ka ir samaksājusi naudu un grib braukt ekskursijā, ka grupas vadītājs nav ne uzrādījis dokumentu, ne stādījis priekšā. Viņa atteicās citur pārsēsties. D.G. izkāpis no autobusa, jo nezināja, ko darīt. Bija izbrīnīts, kādēļ tāds izsaukums. Teicis grupas vadītājam, ka fizisku spēku nepielietos. Kamēr grupas vadītājs izsaucis policiju, aizgājis uz Ātrās palīdzības mašīnu. Vēlāk izkāpis vēlreiz un pajautājis pieteicējai, vai viņa tiešām nevēlas pārsēsties. Tad piebraukusi policija. Ar policiju nav runājis, bet devies atpakaļ uz mašīnu. Tad dzirdējis troksni, ka veras vaļā Ātrās palīdzības mašīnas durvis un divi policisti aiz rokām sēdina iekšā pieteicēju. Zināmu spēku policisti pielietoja. Līdz tam brīdim neviens policists pie D.G. nebija nācis klāt un runājis, to atceras pilnīgi noteikti. Parasti tādās situācijās ar policiju tiek sarunāts, kas noticis, kā iekļūt telpā, kā paņemt cilvēku – ar roku dzelžiem vai

mīkstajām saitēm. Šajā situācijā tā nav noticis. Ātrās palīdzības darba nolikums prasa, ka cilvēks jānogādā ārstniecības iestādē vai jāsaņem no pacienta atteikums, ka pārbaude nav vajadzīga vai paraksts, ka atsakās no neatliekamās palīdzības (arī mutiski). Iespāids, ka pieteicēja uzreiz būtu jāved uz Tvaika ielu, nebija. Nav likusies arī bīstama sev un sabiedrībai. Specialitātē *D.G.* strādā 15 gadus. Diagnoze, kas ir ierakstīta medicīniskajā dokumentācijā, ir pamatota.

Atkārtoti nopratināts liecinieks *D.G.* liecināja (*lietas 3.sējuma 66. – 72.lapa*), ka ar policijas darbiniekiem pirms pieteicējas izvešanas no autobusa vispār nav runājis. Policijas darbinieki rīkojušies pēc pašu iniciatīvas, izsēdinot pieteicēju no autobusa. Liecinieks atradās autobusā, kad piebrauca policijas darbinieki, tad izkāpis ārā. Ar policijas darbiniekiem runājis tikai pēc pieteicējas ievietošanas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā, lai pavaicātu ekipāžas numuru, vārdu, uzvārdu. Liecinieks nepieņēma lēmumu izsaukt policiju vai izvest pieteicēju no autobusa.

[13.20] Tiesas sēdē liecinieks *J.K.* liecināja (Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta brigādes ārsta palīgs) (*lietas 2.sējuma 177. – 180.lapa*), ka kopā ar ārstu iekāpis autobusā. Ārsts piegājis pie pieteicējas un aprunājies. Pieteicēja atbildējusi uz dažiem jautājumiem, teikusi, ka atnākusi pirmā un nevēlas pārsēsties. Policija atbraukusi pēc Ātrās medicīniskās palīdzības ierašanās. Bez ārsta atļaujas policija neaiztiek nevienu pacientu. Ārsts licis vest pieteicēju uz Ātrās medicīniskās palīdzības mašīnu. Pieteicēja gājusi pati policistu pavadībā, policisti paši atvēruši durvis un iesēdinājuši pieteicēju mašīnā. Pieteicēja pati iekāpusi mašīnā. Policija pret pieteicēju nav pielietojusi nekādu fizisku spēku. Pēc kāda laika iekāpis ārsts, kurš ar pieteicēju nav runājis. Ārsts izlēma, ka jābrauc uz psihiatrisko slimnīcu. *J.K.* bijis nesapratnē par to, kādēļ pieteicēju jāved uz psihiatrisko slimnīcu.

[13.21] Tiesas sēdē liecinieks *A.M.* liecināja (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*), ka izsaukumu saņēmis no Galvenās policijas pārvaldes. Ar kolēģi devies uz konkrēto notikuma vietu. Mediķi teikuši, ka nepieciešama palīdzība. Viņiem palūgts, lai vienu sievieti izsēdina no autobusa un palīdz iesēdināt Ātrās palīdzības automašīnā. Rīkojies pēc mediķu norādījumiem. Pieteicēja pati izkāpusi ārā no autobusa. Notikušā detaļas neatceras.

[13.22] Tiesas sēdē liecinieks *R.M.* liecināja (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*), ka kopā ar kolēģi saņēmuši izsaukumu no rīta par to, ka ātrajai palīdzībai nepieciešama palīdzība pie benzīntanka. Atbraukuši uz notikumu vietu, kur klāt pienākuši Ātrās medicīniskās palīdzības darbinieki, tūristu grupas vadītājs un pāris citi cilvēki. Viņi stāstīja, ka autobusā atrodas sieviete, kuru nepieciešams nogādāt uz Ātrās palīdzības automašīnu. Situācija bija emocionāli nokaitēta, pieteicēja ļoti daudz runāja. Pret pieteicēju fizisks spēks netika pielietots. Rīkojumu par pieteicējas izvešanu no autobusa saņēmis no ārsta. Agresijas pazīmes pieteicējas uzvedībā nebija.

Atkārtoti nopratināts liecinieks *R.M.* (*lietas 3.sējuma 66. – 72.lapa*) apgalvoja, ka pieteicēju lūguši izkāpt no autobusa un doties uz Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu pēc ārsta *D.G.* norādījuma. Liecinieks novērtējis pieteicējas uzvedību kā neadekvātu. Apdraudējumu sev vai apkārtējiem no pieteicējas puses liecinieks nenovēroja. Ierodoties, notika saruna ar ārstu, tad pieteicējas nogādāšana uz Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnu un tad saņemtas nepieciešamās ziņas no ārsta.

[13.23] Tiesas sēdē lieciniece I.A. (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*) liecināja, ka viņas dienesta pienākumi ir saistīti ar pilsoņu, pacientu, darbinieku iesniegumu izskatīšanu. Vadījusi dienesta izmeklēšanu pēc pieteicējas iesnieguma.

Ārstniecības likuma normas paredz, ka paraksts un slimnieka piekrišana tiek ņemta gadījumā, ja pacients tiek ievietots slimnīcā stacionārai ārstēšanai. Absolūti visi pacienti, ja vien viņi neatsakās un neparaksta savus atteikumus, no sabiedriskajām vietām ir nogādājami stacionārā veselības stāvokļa izvērtēšanai. Ja, piemēram, pieteicēja būtu atteikusies braukt uz slimnīcu, tad iespējams situācija būtu izvērtusies vēl sliktāka. Stresa situācijās mēdz izpausties arī slimības, kas līdz tam noritējušas nepamanītas. Nebija izslēdzams, ka pieteicējai ir kāda saslimšana, kas izpaudusies ar neadekvātu rīcību. Konkrētajā gadījumā pieteicēja rīkojusies neadekvāti, nav novērtējusi situāciju, un acīmredzot grupas vadītājs arī neriskēja uz vairākām dienām braukt ar šādu cilvēku. Pieteicējas transportēšana notika pēc cilvēcīgiem apsvērumiem, viņu nevarēja atstāt uz ielas. Ārstam nav tiesību dot policistiem rīkojumu. Ja pieteicēja skaidri un noteikti būtu paudusi savu viedokli, ka viņa nebrauks uz stacionāru, brigāde būtu paņēmusi parakstu, par to, ka pieteicēja atsakās braukt uz slimnīcu un atstājusi pieteicēju uz ielas.

Cilvēks, kas izsauc Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu, saviem vārdiem apraksta situāciju, bet, lai varētu strādāt ar visu izsaukumu plūsmu, šie motīvi tiek apkopoti un standartizēti. Tūrisma grupas vadītājs pauda savu subjektīvo viedokli.

Apkopojošam motīvam absolūti var nebūt nekāda sakara pēc tam ar to, kas tiek fiksēts. Tas palīdz izvēlēties brigādes veidu, kura būtu nosūtāma. Tās ir preventīvās diagnozes un netiek lietotas valsts statistikā, uzskaitē. To var nosaukt par ārstniecības iestādes lietvedības diagnozi, ko reglamentē iekšējās kārtības noteikumi.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta darbinieki neizsauca policiju un nedeva policijas darbiniekiem nekādus norādījumus, brigāde sēdēja automašīnā, kad piebrauca policija.

[13.24] Tiesas sēdē lieciniece A.V. liecināja (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*), ka atradusies autobusā, lai dotos tūrisma braucienā. Autobusam vajadzējis izbraukt no rīta plkst.06.00. Visi pasažieri sakāpuši autobusā, kad tika konstatēts, ka pieteicēja apsēdusies nepareizā vietā. Konkrētajā vietā bija jāsēž vienai ģimenei, četriem cilvēkiem. Tā arī sācies incidents, jo pieteicēja atteikusies atbrīvot konkrēto vietu. Sākusies skaļa bļautīšanās. Pieteicēja lietojusi arī necenzētus vārdus un pacēlusi balsi. Pieteicēja konfliktējusi ar visiem. Ar policistiem sarunājusies apmēram 15 minūtes. Sēdvietas autobusā tika norādītas pērkot ceļa zīmes, tad arī varēja izvēlēties, kur sēdēt.

[13.25] Tiesas sēdē lieciniece S.V. liecināja (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*), ka braukusi tūrisma ceļojumā. Ieradusies norunātajā vietā. Sākusies vietu ieņemšana autobusā pēc vietu sadalījuma. Pieteicēja sēdējusi vietā, kuru bija rezervējusi cita ģimene, četri cilvēki. Viņa šo vietu neatbrīvoja. Tūristu grupas vadītājam bija izlādējies telefons, tāpēc viņš lūdzis S.V. telefonu un zvanījis policijai, jo pieteicēja uzvedusies neadekvāti. Pieteicēja pati izkāpusi ārā no autobusa policijas darbinieku pavadībā.

[13.26] Tiesas sēdē lieciniece B.K. liecināja (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*), ka plkst.06.00 bijis paredzēts izbraukt, bet apmēram par pusotru stundu kavējās izbraukšana, jo bijis konflikts autobusa priekšpusē. Pieteicēja no autobusa izkāpusi policistu pavadībā,

viens policijas darbinieks gāja pa priekšu, bet otrs aizmugurē. Arī Ātrās palīdzības automašīnā pieteicēja iekāpusi pati. Pieteicējas saruna ar policistiem ilgusi apmēram 10 minūtes.

[13.27] Tiesas sēdē lieciniece *E.L.* liecināja (*lietas 2.sējuma 211. - 220.lapa*), ka sēdējusi autobusa otrā pusē un dzirdējusi bļautīšanos. Brauciens aizkavējies, grupas vadītājs paskaidrojais, ka ir problēmas ar vienu pasažieri un ir izsaukti palīdzības dienesti. Pieteicēja izkāpusi no autobusa pati, nekāda vardarbība netika pielietota. Pirmā ieradusies Ātrā palīdzība un pēc tam policija. Uzskata, ka pieteicējas rīcībai ir divi iemesli – vai nu pieteicējai ir veselības problēmas vai nu bezkaunīga.

[13.28] Tiesas sēdē lieciniece *M.E.* liecināja (*lietas 3.sējuma 48. – 50.lapa*), ka pieteicēja runājusi mazliet neadekvāti. Ātrās palīdzības mediķi ieradās pirmie, policija – vēlāk. Policijas darbinieki „*saņēma pieteicēju no abām pusēm un viņa tā kā drusku pretojās*”. Uzskata, ka pieteicēja aizkavēja iekāpšanu un izbraukšanu.

[13.29] Tiesas sēdē lieciniece *I.Š.* liecināja (*lietas 3.sējuma 48. – 50.lapa*), ka 2008.gada 2.decembra rītā grupas vadītājs pēc saraksta aicināja ieņemt vietas autobusā. Liecinieces vietu aizņēma pieteicēja. Pieteicējai lūgts pārsēsties, taču viņa atteicās. Reakcija bija īpatnēja. Tad lieciniece vērsās ar lūgumu pie grupas vadītāja. Pieteicēja pastāvēja uz to, ka tā ir viņas vieta. Tad arī sākās vārdu pārmaiņa. *A.B.* lūdza pieteicējai, lai gaida uzaicinājumu. Pieteicēja turējās pie somiņas un vietu neatstāja. Veidojās neveikla un haotiska situācija. Cilvēkam jābūt tolerantam. Dzirdējusi *A.B.* teikto, ka grupa brauc ekskursijā un viens braucējs ir psihiski nelīdzsvarots cilvēks. Kad atbrauca policija, pieteicēju vairākkārt aicināja izkāpt, bet viņa to nedarīja. Tad iespējams paņēma aiz elkoņa, spēku policijas darbinieki nepielietoja. Lieciniece uzskata, ka pieteicējas uzvedībā bijušas garīgi nelīdzsvarotas izpausmes - cilvēks ieķeras savā somiņā un trīcot, drebot saka, ka laukā neies. Pieteicēja atstājusi garīgi nelīdzsvarota cilvēka iespaidu. Lieciniece ir ģimenes ārste, strādā no 1982.gada.

[14] Izvērtējot lietas materiālus to savstarpējā kopsakarā, tiesa atzīst, ka lietā ir strīds par: 1) policijas darbinieku rīcības tiesiskumu, 2008.gada 6.decembrī izsēdinot pieteicēju no SIA „Relax Tūre” autobusa un nogādājot Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā; 2) 2009.gada 9.decembra Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas izziņas Nr.41-1 pareizību.

I

[15] Izskatāmajā lietā pieteicēja pārsūdz Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Patruļpolicijas pārvaldes Sevišķi svarīgo uzdevumu bataljona „Alfa” darbinieku faktisko rīcību, kas izpaudusies kā viņas izsēdināšana 2008.gada 6.decembrī ap plkst.06.45 no SIA „Relax Tūre” autobusa un nogādāšana Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā, un 2009.gada 30.aprīļa Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes priekšnieka lēmumu Nr.20/10/5-B/1219, ar kuru pieteicējai atteikts atlīdzināt mantiskos zaudējumus un morālo kaitējumu.

Līdz ar to lietā ir izvērtējams policijas darbinieku rīcības tiesiskums.

[16] Ārstniecības likuma 67.panta pirmajā daļā noteikts, ka psihiatriskā palīdzība balstās uz brīvprātības principu.

Psihiatriskās palīdzības brīvprātības princips nenozīmē, ka šāda palīdzība visos bez izņēmuma gadījumos būtu sniedzama ar personas piekrišanu. Saskaņā ar Ārstniecības likuma 68.panta pirmo daļu psihiatrisko palīdzību bez pacienta piekrišanas sniedz, ja pacients: 1) ir draudējies vai draud, centies vai cenšas nodarīt sev vai citai personai miesas bojājumus vai ir izturējies vai izturas varmācīgi pret citām personām un ārstniecības persona konstatē, ka pacientam ir psihiskās veselības traucējumi, kuru iespējamās sekas varētu būt nopietni miesas bojājumi pacientam pašam vai citai personai; 2) ir izrādījis vai izrāda nespēju rūpēties par sevi vai savā aizbildnībā esošām personām un ārstniecības persona konstatē, ka pacientam ir psihiskās veselības traucējumi, kuru iespējamās sekas varētu būt nenovēršama un nopietna personas veselības pasliktināšanās.

Psihiatriskās palīdzības sniegšanas bez pacienta piekrišanas nodrošināšana likumā noteiktajos gadījumos var notikt arī iesaistot policijas darbiniekus. Šāda iesaistīšanās nav tulkojama paplašināti. Ārstniecības likuma 69.panta pirmajā daļā noteikts, ka gadījumā, ja persona psihisko traucējumu vai psihiskās slimības dēļ pārkāpj sabiedrisko kārtību, tās aizturēšanu, nogādāšanu un uzraudzību pie psihiatra veic policijas darbinieki saskaņā ar likumu „Par policiju”. Likuma „Par policiju” 12.panta pirmās daļas 11.punktā noteiktas policijas darbinieka vispārējās tiesības, pildot viņam uzliktos pienākumus atbilstoši dienesta kompetencei, nogādāt ārstniecības iestādē personas, kurām ir nepārprotami psihiski traucējumi un kuras ar savām darbībām rada acīmredzamas briesmas sev vai apkārtējiem cilvēkiem.

No apskatītajām tiesību normām to kopsakarā izriet, ka policijas darbiniekiem ir paredzētas tiesības un pienākums noteiktā veidā reaģēt uz tādiem gadījumiem, kad personas uzvedība norāda, ka šai personai ir: 1) nepārprotami psihiski traucējumi; 2) tā ar savām darbībām rada acīmredzamas briesmas sev vai apkārtējiem cilvēkiem.

Izvērtējot otra kritērija – briesmu radīšana sev vai apkārtējiem – pastāvēšanu, ir jāvadās no Ārstniecības likuma 68.panta pirmajā daļā nosauktajām pazīmēm. Pie tādām pieder draudi vai centieni nodarīt sev vai citai personai miesas bojājumus, varmācīga izturēšanās, nespēja rūpēties par sevi vai savā aizbildnībā esošām personām. Kā to norādījis Augstākās tiesas Senāts, minētajā tiesību normā lietotā vārdkopa „acīm redzamas briesmas sev vai apkārtējiem” nevar tikt interpretēta kā traucējums vai neērtība, bet gan kā nopietns dzīvības, ķermeņa vai mantas apdraudējums vai pietiekošs pamats uzskatīt, ka persona šādu apdraudējumu var radīt (*sk. Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2009.gada 13.februāra sprieduma lietā Nr.SKA-13/2009 13.punktu*).

Jāatzīmē, ka likums paredz tikai noteiktu policijas darbinieka reaģēšanas formu attiecībā uz personām ar psihiskiem traucējumiem un psihiskām slimībām – personas nogādāšanu ārstniecības iestādē. Šāds reaģēšanas veids ir jāizvēlas, konstatējot likumā noteiktos priekšnoteikumus.

[17] Kā jau iepriekš konstatēts, 2008.gada 6.decembrī plkst.06.45, reaģējot uz tūrisma firmas SIA „Relaks Tūre” grupas vadītāja A.B. izsaukumu, Dzirnau un Satekles ielas stūrī SIA „Neste Latvija” stāvlaukumā ieradās Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes Kārtības policijas pārvaldes Speciālo uzdevumu bataljona „Alfa” 522.ekipāža - jaunākais inspektors seržants A.M. un jaunākais inspektors virsseržants R.M. ([13.3] – [13.4]).

Kā izriet no lietas materiāliem, policijas darbinieki iekāpuši SIA „Relaks Tūre” autobusā un vairākkārt aicinājuši pieteicēju no tā izkāpt, brīdinājuši, ka, ja viņa labprātīgi nesekos policijas darbiniekiem, var tikt pielietots fizisks spēks. Pārrunu rezultātā pieteicēja policijas darbinieku pavadībā izkāpa no autobusa un iekāpa Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā.

Kā jau secināts, lai personu nogādātu ārstniecības iestādē, jāiestājas diviem priekšnoteikumiem: 1) personai jākonstatē nepārprotami psihiski traucējumi un 2) jākonstatē, ka persona ar savām darbībām rada acīm redzamas briesmas (*sk. šā sprieduma [16] punktu*).

[18] Augstākās tiesas Senāta ieskatā, ja policija konstatē, ka persona uzvedas dīvaini, bet policisti kā nespeciālisti psihiatrijas jomā nevar izvērtēt, vai tas liecina par personas psihiskiem traucējumiem un vai persona ar šādiem traucējumiem var radīt apdraudējumu sev vai citiem, policisti var pieaicināt ārstu un paļauties uz tā vērtējumu. Taču arī tad policistiem jāspēj paskaidrot (kaut vai atsaucoties uz ārsta atzinumu), ka persona radīja apdraudējumu sev vai citiem (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2009.gada 13.februāra sprieduma 14.punktu lietā Nr. SKA-13*).

Izvērtējot policijas darbinieku paskaidrojumus un tiesas sēdē sniegtās liecības ([13.9] – [13.10], [13.21] – [13.22]) kopsakarā ar citiem lietas materiāliem, tiesa konstatē, ka izskatāmajā gadījumā policijas darbinieki, ierodoties notikuma vietā, nav vērtējuši to, vai pieteicējas uzvedība bijusi neadekvāta vai dīvaina. Gan paskaidrojumos, gan tiesas sēdē sniegtajās liecībās policijas darbinieki atsaucās uz ārsta *D.G.* viedokli par nepieciešamību pieteicēju hospitalizēt un uzsver, ka rīkojušies saskaņā ar ārsta *D.G.* norādījumiem, ko savukārt, *D.G.* kategoriski noliedz.

Lietas iztiesāšanas gaitā tiesai nav izdevies novērst pretrunas policijas darbinieku *R.M.*, *A.M.* un Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ārsta *D.G.* pretrunīgajās liecībās, taču tiesas ieskatā minētajām pretrunām nav izšķirošas nozīmes, vērtējot jautājumu par pieteicējas uzvedības traucējumiem.

Tiesas ieskatā lietā ir iegūti nepārprotami pierādījumi faktam, ka pieteicējas uzvedība bija vērtējama kā neadekvāta. Proti, kā neadekvātu uzvedību pieteicējas izturēšanos novērtējuši policijas darbinieki *R.M.* un *A.M.* tiesas sēdē sniegtajās liecībās, kā arī ārsts psihiatrs *D.G.* Tāpat šādu pieteicējas uzvedības vērtējumu snieguši visi tiesas sēdēs nopratinātie liecinieki – septiņi tūrisma brauciena dalībnieki un grupas vadītājs, kuri atceras notikušo konfliktu un sniedz viennozīmīgu vērtējumu pieteicējas uzvedībai kā neadekvātu, tostarp, lieciniece *I.Š.*, kura ir praktizējoša ārste no 1982.gada. Par pieteicējas uzvedības neadekvātumu liecināja arī Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas galvenā ārsta vietniece *I.A.*, kura bijusi Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas ārstu komisijas sastāvā par 2008.gada 6.decembra izsaukuma Nr.772 izpildes apstākļiem. Tāpat pieteicējas stāvokļa neadekvātumu apstiprina arī Veselības inspekcijas atzinumā secinātais, ka *M.B.* psihiskais stāvoklis bija novērtējams kā adaptācijas traucējumi, ko izraisījusi konfliktsituācija.

Ievērojot minēto un izvērtējot lietā esošos pierādījumus, tiesa konstatē, ka konkrētajā gadījumā bija konstatējams pirmais priekšnoteikums, lai policijas darbiniekiem

būtu tiesisks pamats nogādāt pieteicēju Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā, proti, pieteicējas uzvedībā bija saskatāmi nepārprotami psihiski traucējumi.

Savukārt, izvērtējot otro kritēriju, proti, vai pieteicēja ar savām darbībām radījusi acīm redzamas briesmas, tiesa atzīst, ka tādām secinājumam nav pamata. Gan policijas darbinieki, gan Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta ārsts, feldšeris un arī citi liecinieki - tūrisma grupas dalībnieki norādījuši, ka pieteicējas uzvedība nepadraudēja nedz viņu pašu, nedz apkārtējos. Tātad nav konstatējams, ka 2008.gada 6.decembrī plkst.06.45 pieteicēja, atrodoties SIA „Relaks Tūre” autobusā, būtu ar savām darbībām radījusi acīmredzamas briesmas sev vai apkārtējiem cilvēkiem. Tādējādi secināms, ka nav izpildījies otrs no obligātajiem priekšnoteikumiem, lai policijas darbiniekiem būtu bijis tiesisks pamats nogādāt pieteicēju Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā, pamatojoties uz likuma „Par policiju” 12.panta pirmās daļas 11.punktu.

Likuma „Par policiju” 5.panta ceturtajā daļā noteikts, ka policija ar savu darbību nodrošina personu tiesību un brīvību ievērošanu. Šo tiesību un brīvību ierobežošana pieļaujama, tikai pamatojoties uz likumu un likumā noteiktajā kārtībā.

Līdz ar to tiesa atzīst, ka policijas darbinieki 2008.gada 6.decembrī ap plkst.06.45, nogādājot pieteicēju no SIA „Relaks Tūre” autobusa uz Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnu, ir rīkojušies prettiesiski.

Lietas izskatīšanas gaitā neapstiprinājās pieteikumā norādītais, ka policijas darbinieki pret pieteicēju būtu pielietojuši fizisku spēku, ko tiesas sēdē apstiprināja arī pati pieteicēja (*lietas 3.sējuma 48. – 50.lapa*).

II

[19] Latvijas Republikas Satversmes 92.pants noteic, ka nepamatota tiesību aizskārums gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Administratīvi tiesiskajās attiecībās tiesības uz atlīdzinājumu paredz Administratīvā procesa likuma 92.pants, un tās detalizē Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likums (turpmāk arī – Zaudējumu atlīdzināšanas likums).

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 4.panta pirmā daļa nosaka, ka *iestāde zaudējumu var nodarīt ar darbību, izdodot prettiesisku administratīvo aktu vai veicot prettiesisku faktisko rīcību, vai arī bezdarbību, ja iestādei bija pienākums rīkoties, bet tā prettiesiski nav rīkojusies*. No šīs normas izriet, ka kaitējuma atlīdzināšanas priekšnoteikumi ir: 1) prettiesisks administratīvais akts; 2) prettiesiska faktiskā rīcība; 3) prettiesiska bezdarbība, kas nav faktiskā rīcība.

Konkrētajā gadījumā iestādes – Valsts policijas Rīgas reģiona pārvaldes darbinieku prettiesiska rīcība ir konstatēta šā sprieduma [18] punktā.

Līdz ar to tiesai ir jāpārbauda, vai lietā pastāv citi Zaudējumu atlīdzināšanas likuma II nodaļā paredzētie kaitējuma (zaudējumu, personiskā kaitējuma un morālā kaitējuma) atlīdzināšanas priekšnoteikumi, t.i., iestādes darbība un bezdarbība (jeb prettiesiska rīcība) (4.pants), kura cēloņsakarīgi (6.pants) radījusi kaitējumu (9.pants) cietušajam (5.pants).

[20] Kā izriet no pieteikuma, tā papildinājumiem un grozījumiem morālo kaitējumu pieteicēja saista ar policijas rīcību - 2008.gada 6.decembrī ap plkst.06.45 izsēdinot

pieteicēju no SIA „Relax Tūre” autobusa un nogādājot Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā. Pieteicēja uzskata, ka ar policijas darbinieku rīcību tika aizskarts pieteicējas gods un cieņa, pārkāptas cilvēktiesības, ierobežota brīvība un tiesības brīvi pārvietoties, saņemt tūrisma pakalpojumu un līdz ar to radīts uztraukums un sabojāts atvaļinājums. Notikušais radījis pieteicējai smagus pārdzīvojumus, jo Ziemassvētku laikā pieteicēja bija noskaņojusies atpūsties. Pārdzīvotais radīja apdraudējumu pieteicējas dzīvībai. Pieteicējai bija jāņem papildatvaļinājums, lai atgūtos no pārdzīvojumiem. Pieteicēja lūdz atlīdzināt morālo kaitējumu Ls 3 000 apmērā.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 6.panta pirmā daļa nosaka, ka tiesības uz kaitējuma atlīdzinājumu ir tikai tad, ja starp iestādes prettiesisko rīcību un kaitējumu pastāv cēloņsakarība – „objektīva saikne starp iestādes rīcību un tās radītajām laika ziņā sekojošajām zaudējumu nodarošām sekām, proti, minētā rīcība rada un nosaka šo seku iestāšanās reālu iespēju un ir galvenais faktors, kas nenovēršami radījis šīs sekas”.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 9.pants nosaka, ka morālais kaitējums šā likuma izpratnē ir personiskais kaitējums, kas izpaužas kā fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums, savukārt minētā likuma 11.panta trešā daļa noteic, ka morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats uzskatāms par pierādītu, ja ir pierādīts fiziskās personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums. Privātpersonai ir pienākums norādīt morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmēru.

Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 11.panta trešā daļa ir tulkojama kopsakarā ar šī likuma 9.pantu, kas paredz atlīdzināt tikai tādas ciešanas, kuras izraisījis būtisks tiesību aizskārums. Tas atbilst vispārārstītajam *de minimis* principam (sk.: *Morālā kaitējuma atlīdzināšana: Tiesu prakses apkopojums. Pieejams internetā: www.at.gov.lv*).

Izvērtējot lietas apstākļus, tiesa atzīst, ka izsēdinot pieteicēju pret viņas gribu no SIA „Relax Tūre” autobusa un nogādājot Neatliekamās medicīniskās palīdzības automašīnā, policijas darbinieki attiecībā pret pieteicēju ir pieļāvuši Satversmes 94.pantā un Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 5.pantā garantēto tiesību uz personas brīvību, drošību un neaizskaramību pārkāpumu. Šāds aizskārums ir vērtējams kā būtisks.

Savukārt, kolīdz konstatējams būtisks personas tiesību vai tiesisko interešu aizskārums, tā ciešanas ir prezumējamas. Lietā konstatētās aizskāruma faktiskās sekas ņemamas vērā, nosakot atlīdzinājuma veidu un apmēru (sk.: *Morālā kaitējuma atlīdzināšana: Tiesu prakses apkopojums. Pieejams internetā: www.at.gov.lv*).

Līdz ar to lietā ir pierādīts morālā kaitējuma atlīdzinājuma tiesiskais pamats un tiesai ir jānosaka morālā kaitējuma atlīdzinājuma apmērs.

[21] Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmajā daļā ir paredzēti kritēriji morālā kaitējuma noteikšanai. Tie ir: 1) tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums; 2) konkrētā aizskāruma smagums; 3) iestādes rīcības tiesiskais un faktiskais pamatojums un motīvi; 4) cietušā rīcība un līdzatbildība; 5) citi konkrētajā gadījumā būtiski apstākļi.

Kā jau konstatēts šā sprieduma iepriekšējā punktā, izskatāmajā gadījumā pieteicējas tiesību aizskārums ir uzskatāms par būtisku. Taču vienlaikus tiesa neatzīst, ka pieteicējai

būtu nodarīts smags morāls kaitējums, jo nav konstatējams apdraudējums pieteicējas dzīvībai vai veselībai.

Vērtējot policijas darbinieku rīcību, tiesai nav pamata uzskatīt, ka policijas darbinieki, izsēdinot pieteicēju no autobusa un nogādājot viņu Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā, būtu rīkojušies ar mērķi pazemot pieteicēju, bet gan rīkojušies, nepietiekami rūpīgi izvērtējot sadzīves konflikta situāciju sabiedriskā vietā. Kā var secināt no lietas materiāliem, policijas darbinieki, izsēdinot pieteicēju no autobusa un nogādājot viņu Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta automašīnā, uzskatījuši, ka rīkojas pēc ārsta norādījuma un līdz ar to pieteicējas interesēs. Taču tiesa ņem vērā faktu, ka pieteicējai bija jāpamet autobuss policijas darbinieku pavadībā pret savu gribu.

Vērtējot cietušās (pieteicējas) rīcību un līdzatbildību, tiesa uzskata, ka tieši pieteicējas rīcība, proti, nevēlēšanās rast kompromisu ar tūrisma grupas vadītāju un pārējiem grupas dalībniekiem, ir bijusi konflikta un tam sekojošo notikumu cēlonis. Tā kā pieteicēja konkrētajam tūrisma braucienam bija pieteikusies viena no pēdējām un, slēdzot līgumu, nav pārliecinājusies par viņai paredzēto sēdvietu autobusā (par šiem faktiem lietā nav strīda), tiesa nesaskata konstruktīvu pamatu pieteicējas turpmākajai rīcībai - izvēloties sēdvietu autobusā, ignorējot pārējo intereses. Vispārzināms fakts, ka grupu tūrisma braucienos sēdvietas autobusus tiek rezervētas, slēdzot pakalpojuma līgumu, līdz ar to sēdvietu izvēlē, galvenokārt, ir priekšroka tām personām, kuras šādu līgumu ir noslēgušas pirmās. Tāpat tiesa nesaskata loģisku pamatojumu, lai pieteicēja apšaubītu tūristu grupas vadītāja A.B. pilnvaras vadīt grupas braucienu, jo objektīvi ir maz ticams, ka kāda nepiederoša persona uzdotos par grupas vadītāju, vēloties pārsēdināt pieteicēju. Tā kā pieteicējai ir augstākā juridiskā izglītība un pieteicēja ir praktizējošs jurists, uzskatāms, ka pieteicējai bija nepieciešamās zināšanas un prasmes, lai rīkotos atbilstoši noslēgtā pakalpojuma līguma nosacījumiem (t.sk. līguma 4.4.apakšpunktam). Tiesas ieskatā, ja pieteicēja būtu izvēlējusies korektu konflikta risinājumu, piemēram, pārsēdusies citā vietā vai arī atteikusies no brauciena, vēlāk risinot strīdu atbilstoši līguma nosacījumiem, pieteicējas tiesību aizskārums nebūtu noticis. Ievērojot minēto, tiesa atzīst, ka pieteicējas tiesību aizskārums varēja novērst, pašai pieteicējai rīkojoties atbildīgi.

Tāpat tiesa ņem vērā, ka prettiesiskā faktiskā rīcība bija ļoti īslaicīga (policija ieradās plkst.06.50, savukārt plkst.07.05 jau uzsākta pieteicējas transportēšana uz ārstniecības iestādi) un to, ka šī rīcība neradīja reālas sekas.

Administratīvā apgabaltiesa līdzīgā lietā (*sk. Administratīvā apgabaltiesas 2010.gada 22.jūlija spriedumu lietā Nr.A42466905; stājies spēkā 2011.gadagada 25.janvārī*) uzlika pienākumu pašvaldībai izmaksāt personai atlīdzinājumu par morālo kaitējumu Ls 1 000 apmērā. Tiesas ieskatā izskatāmās lietas apstākļi ir salīdzināmi ar lietu Nr.A42466905, jo abos gadījumos, pamatojoties uz likuma „Par policiju” 12.panta pirmās daļas 11.punktu, ir notikusi personas prettiesiska nogādāšana ārstniecības iestādē. Tomēr, izvērtējot konkrētās lietas apstākļus, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā pieteicējai piešķirams atlīdzinājums Ls 500 apmērā, ņemot vērā turpmāk minētās būtiskās atšķirības. Tā lietā Nr.A42466905 persona tika nogādāta ārstniecības iestādē, jo vairākkārt vērsās ar nepamatotām sūdzībām iestādē; policijas prettiesiskā faktiskā rīcība izrietēja no nepareizas savas kompetences novērtējuma un faktisko apstākļu izpratnes, nevis no pieteicējas rīcības;

pieteicēja nevarēja novērst to, ka viņa tiek aizturēta un pret savu gribu nogādāta psihiatriskajā slimnīcā; pieteicējas iespējas novērst morālo kaitējumu vai mazināt tā smagumu bija niecīgas.

[22] Pieteicēja lūdz atlīdzināt mantiskos zaudējumus Ls 2 500 apmērā. Kā tas izriet no lietas materiāliem, pieteicēja mantiskos zaudējumus saista ar policijas darbinieku rīcību, kuras rezultātā pieteicējai liegta iespēja piedalīties tūrisma braucienā.

Kā jau iepriekš minēts, viens no obligātajiem priekšnosacījumiem kaitējuma atlīdzinājumam ir cēloņsakarība starp iestādes prettiesisko rīcību un kaitējumu.

Izvērtējot lietas materiālus, tiesa nekonstatē cēloņsakarību starp policijas darbinieku prettiesisko rīcību un kaitējumu – liegtu iespēju doties ceļojumā. Proti, kā tas izriet no lietas materiāliem - liegt iespēju pieteicējai doties braucienā bija pieņēmis SIA „Relaks Tūre” tūristu grupas vadītājs A.B. ([13.1], [13.3] - [13.4], [13.17]), nevis policijas darbinieki. Pretējā gadījumā A.B. nebūtu saucis Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestu un policiju, izsaukumos skaidri paužot lūgumu izsēdināt pieteicēju no autobusa.

Ievērojot minēto, pieteikums daļā par mantiskā kaitējuma atlīdzinājumu ir noraidāms.

III

[23] Pieteicēja tiesā apstrīdējusi arī 2009.gada 9.decembra Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas izsniegto izziņu Nr.41-1 ([13.15]). Kā izriet no pieteikuma, pieteicēja uzskata par nepamatotu izziņā norādīto izsaukuma motīvu: „*psihiski slima - bez agresijas*”.

Administratīvā procesa likuma 89.pants paredz, ka faktiskā rīcība ir arī iestādes sniegta izziņa.

Administratīvā procesa likuma 91.panta trešā daļa noteic, ka *privātpersona, kura uzskata, ka iestādes sniegtā izziņa nav pareiza, var vērsties iestādē ar iesniegumu par pareizas izziņas izdošanu. Ja iestāde iesniedzēja lūgumu neapmierina, iesniedzējs var apstrīdēt un pārsūdzēt šo iestādes lēmumu kā administratīvo aktu. Administratīvās rajona tiesas nolēmums lietā par iestādes sniegto izziņu, izziņas nesniegšanu vai atteikumu sniegt izziņu nav pārsūdzams.*

No Rīgas Ātrās medicīnas palīdzības stacijas Izsaukumu pieņemšanas „03” dienesta ārsta palīgu-dispečeru un māsu-dispečeru amata apraksta un tā pielikuma Nr.1 „Tehniskā instrukcija izsaukumu un pacientu pārvešanu noformēšanai ADIS sistēmā” (lietas 136. - 144.lapa) izriet, ka izsaukuma motīvs tiek norādīts atbilstoši izsaukuma pieteicēja sniegtajai informācijai saskaņā ar speciālo klasifikatoru izpildes prasībām, noskaidrojot datus un fiksējot tos datorā - automatizēti veidojas izsaukuma motīvs (minētās instrukcijas 14.1.9.apakšpunkts).

Izskatāmajā gadījumā lietā nav strīda, ka Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta izsaucejs – A.B. norādījis, ka nepieciešama palīdzība psihiski nelīdzsvarotam cilvēkam ([13.1]).

Kā tas izriet no Veselības inspekcijas atzinuma ([13.7]), kurā analizēta 2008.gada 6.decembra plkst.06.24 saņemtā izsaukuma magnetafona ieraksta kopija, izsaukuma karte Nr.772 un Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas pavadlapas Nr.772 talona kopija,

2008.gada 6.decembra plkst.06.24 izsaukums bijis pie psihiski slimas personas bez agresijas pazīmēm.

Tāpat Veselības inspekcija pārbaudes gaitā atzinusi, ka izsaukuma motīvs nav uzskatāms par pacientes veselības stāvokļa novērtējumu, tas satur tikai orientējošu informāciju, kas palīdz klasificēt izsaukumus pēc profīliem. Izsaukuma motīvs nekādi neietekmē pacientes klīnisko diagnozi, neietekmē tālāko izmeklēšanu un ārstēšanu, kā arī neaizskar konkrētā pacienta cieņu un godu. Veselības inspekcija secinājusi, ka saņemot izsaukuma informāciju Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta vecākā dežurante pamatoti kā izsaukuma motīvu norādīja „*psihiski slimis - bez agresijas*” un minētais izsaukuma motīvs nav uzskatāms par klīnisku diagnozi.

Kā tiesas sēdē liecināja Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas galvenā ārsta vietniece I.A. ([13.23]), dispečere izsaukumu pieņēma saskaņā ar tehnisko instrukciju pēc standartizēta algoritma, kurš paredzēts tikai iekšējai lietošanai.

Izziņa Administratīvā procesa likuma izpratnē ir tāds instruments (dokuments), kurā tiek sniegta ziņas (apliecinājums) par kādu konkrētu situāciju (faktiem), ja šādu ziņu sniegšana ir attiecīgās iestādes kompetencē un personai ir tiesības šādas ziņas no iestādes prasīt. Izziņa nerada tiesības vai pienākumus, bet tikai sniedz ziņas par pastāvošo faktisko stāvokli.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesa atzīst, ka 2009.gada 9.decembra Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas izziņa Nr.41-1 ir pareiza, tostarp arī tajā norādītais izsaukuma motīvs, jo tas apliecina konkrētu faktu, proti, ka izsaukums bijis pie psihiski slima cilvēka. Līdz ar to pieteicēja pieteikums par citāda satura izziņas izsniegšanu un ar to saistītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu ir noraidāms.

Kā jau minēts, pieteicēja uzskata, ka izziņā norādītais izsaukuma motīvs var traucēt izskatot civilprasību. Kā atzinis Augstākās tiesas Senāts, lai gan kompetentas iestādes sniegta izziņa var kalpot par kāda fakta pierādījumu, tomēr izziņai ir tikai informatīvs raksturs. Vispārējās jurisdikcijas tiesa, iztiesājot civillietu, izziņu var vērtēt kā jebkuru pierādījumu, cita starpā ņemot vērā Civilprocesa likuma 97.panta otrajā daļā noteikto, ka nekādiem pierādījumiem nav iepriekš noteikta spēka, kas saistītu tiesu (*sk. Augstākās tiesas Senāta 2007.gada 29.jūnija sprieduma lietā Nr.SKA-446/2007*).

IV

[24] Pieteicēja saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 124.panta pirmo daļu par pieteikuma iesniegšanu ir samaksājusi valsts nodevu 20 latu apmērā (*lietas I.sējuma 38.lapa*). Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējai viņas samaksāto valsts nodevu.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 91.panta trešo daļu, 126.pantu, 245.-251.pantu, 253.panta pirmo un sesto daļu, 289.-291.pantu, tiesa Administratīvā rajona tiesa

n o s p r i e d a :

Apmierināt *M.B.* pieteikumu daļā.

Atzīt par prettiesisku Valsts policijas faktisko rīcību.

Uzlikt par pienākumu Valsts policijai atlīdzināt *M.B.* morālo kaitējumu 500 (pieci simti) latu apmērā.

Noraidīt *M.B.* pieteikumu daļā par mantiskā kaitējuma atlīdzinājumu.

Noraidīt *M.B.* pieteikumu daļā par pienākuma uzlikšanu Veselības ministrijas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam izsniegt pieteicējai citāda satura izziņu un ar to saistītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu.

Uzlikt par pienākumu Latvijas Republikai atlīdzināt *M.B.* samaksāto valsts nodevu 20 (divdesmit) apmērā.

Spriedums daļā par pienākuma uzlikšanu Veselības ministrijas Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienestam izsniegt pieteicējai citāda satura izziņu un ar to saistītā morālā kaitējuma atlīdzināšanu nav pārsūdzams.

Spriedumu pārējā daļā var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā divdesmit dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2012.gada 30.janvārī.

Tiesnese

(*paraksts*)

A.Reitupe

NORAKSTS PAREIZS

Administratīvās rajona tiesas

tiesnese

Rīgā 2012.gada 30.janvārī

A.Reitupe